

15. februar 2016

EM 2016/101

I henhold til § 33 stk. 1, i Forretningsorden for Inatsisartut fremsætter jeg hermed følgende forslag til inatsisartutbeslutning:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at fremsætte et lovforslag til FM 2017, som i sit udgangspunkt svarer til mindretalsbeskyttelsen i Danmarks riges grundlovs § 42, og som indebærer, at et lovforslag, der er vedtaget af Inatsisartut, med enkelte nærmere fastsatte undtagelser, vil kunne sættes til folkeafstemning af et mindretal, som udgør mindst en tredjedel af Inatsisartut's medlemmer.

(Medlem af Inatsisartut Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Begrundelse:

Det er vigtigt, at en forsamling af mennesker i fællesskab skal kunne tage en beslutning.

Det er nødvendigt, at vi sammen som en familie tager en beslutning om, hvad vi skal spise til aftensmad, og hvornår børnene skal være hjemme om aftenen.

Det er ligeledes vigtigt, at skolerne tager beslutning om grønlandsk fagets indhold i undervisningen, og om der skal bevilges flere midler til vask af toiletter.

Hvis man har arbejde, er der andre i samfundet, der beslutter, hvor meget man skal betale i skat.

I forskellige lande skal der tages beslutning om grænseværdierne for forurening, eller om man skal lave en fælles indsats mod den enevældige undertrykkende hersker, og beslutte om en krig er en fornuftig beslutning, og disse emner tages op i verdenssamfundet.

Denne proces kaldes også demokrati. Ordet er af græsk oprindelse, og er sammensat af to ord: Demos, der betyder folk, og kratos, der betyder magt/styre.

En velfungerende demokrati er en styreform, der animerer til mest mulig frihed og mest mulig sikkerhed, der samtidig giver både dig og mig mest mulig frihed, og bedre muligheder for at eje de ting, vi har lyst til at besidde. Denne styreform er den mest stabile, og den der giver borgerne de bedste muligheder for at opnå et lykkeligt og meningsfuldt liv.

I et demokrati har du religionsfrihed, og du har ligeledes frihed til at beslutte, hvem du vil gifte dig med, og hvilken uddannelse du vil tage. Du har frihed til at synes om enhver musik, du kan se den film, du gerne vil se, eller du kan læse den bog, du synes er spændende.

Hvis du er medlem af en minoritet, er du beskyttet mod fysisk og psykisk overgreb, og du har de samme muligheder for at komme ind i politik og gøre din indflydelse gældende, som alle andre.

Du har frihed til handling, uanset om du er kvinde eller mand. Din far, søskende, fætter, kusine, onkel, eller husbond kan ikke tage beslutning på dine vegne. Som kvinde har du de samme muligheder som en mand for at tage en uddannelse, til at arbejde, til at have et sjovt liv. Du bestemmer selv over din krop, hvor du kan sige nej til seksuel samkvem, og kan sige nej til giftemål.

I følge loven er vi alle lige, vi har ytringsfrihed og har frihed til forsamling. Vi kan leve uden angst for myndighederne. Dette gælder også for vores børn og alle i vores familie.

Kort sagt; Demokratiet giver os mulighed for at have frihed, sikkerhed, og mulighed for selv at vælge levebrød og morskab.

Vores ønske om frihed og sikkerhed er gældende for alle, sådan som det også gælder ønsket om selv at finde det, vi finder sjovt. Såfremt vi ikke har alle tre fænomener, kan vi ikke have et sjovt, lykkeligt og meningsfyldt liv. Vi kan have svært ved at få opfyldt vores ønske om at leve et liv med lighed, da der som regel er flere der mener, at de kunne have et bedre liv. Lighed kan ikke ses bort fra i forbindelse med demokrati, det er et ønskværdigt liv, ikke mindst fordi lighed medfører frihed, sikkerhed og morskab.

Derfor er demokrati vigtig. Det er vigtigt at leve i et velfungerende demokrati.

Hvordan er demokratets vilkår i vort land? Er det velfungerende? Eller fungerer det ikke? Hvem kan besvare dette spørgsmål? Kan det bevares på et velbegrundet grundlag? Det er klart, at besvarelsen vil være forskellig fra person til person og fra parti til parti.

Det er min holdning, at demokratiet er velfungerende i Grønland, men jeg tror på, at alting kan gøres bedre.

Det er også tilfældet i Grønland. Som et eksempel kan jeg drage vores debat og beslutning om uran frem, og sige, at det sagtens kunne være gjort bedre.

Ved vedtagelsen af ophøret af nultolerancen, hvor der gives grønt lys til brydning af uran og mineraler med radioaktive materialer, som så kunne eksporteres til andre lande, var der en del mennesker, der følte sig forbigået.

Der er mange mennesker, der føler, at de er forbigået i spørgsmålet om information og folkeafstemning om uran. Dette dokumenteres ved HS analyses undersøgelse: Et stort flertal af borgerne ønsker en folkeafstemning om uran udvinding.

Som bekendt foreslog Inuit Ataqatigiit, at Inatsisartut vedtog at afholde en folkeafstemning om uran, men det blev afslået af flertallet.

Med henvisning til blandt andet dette, vil jeg på vegne af Inuit Ataqatigiit foreslå, at Inatsisartut tager initiativ til indførelse af en bestemmelse, som sikrer et Inatsisartut-mindretal på mindst en tredjedel af Inatsisartut's medlemmer mulighed for at beslutte, at et lovforslag skal sættes til folkeafstemning - med mindre der er tale om forslag til Finanslov, skattelovgivning eller visse andre særlige love, som dårligt egner sig til en folkeafstemning.

Sådan en bestemmelse findes i Grundloven. Grundlovens bestemmelse herom gælder dog kun for Folketinget og ikke for Inatsisartut.

Jeg vil i denne anledning anmode om, at debatten afvikles ordentligt og givtigt.

Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser:

Lovforslaget kan have form af et forslag til ændring af Inatsisartutloven om Inatsisartut og Naalakkersuisut. De administrative ressourcer, som vil skulle afsættes til udarbejdelse af et sådant lovforslag, forventes, incl. oversættelse, høring og lovteknisk gennemgang, ikke at overstige et halvt årsværk.

For så vidt angår omkostningerne ved en folkeafstemning, har Naalakkersuisut i sin besvarelse af § 37 spørgsmål nr. 43/2016 oplyst, at seneste folkeafstemning (i 2008) kostede 2 millioner,

hvoraf 500.000 kr. blev brugt til selve afholdelsen af folkeafstemningen, mens de resterende 1.5 millioner kr. blev anvendt til folkeoplysning forud for folkeafstemningen.

Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser overfor de private næringsdrivende:

Ingen.

Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser overfor borgerne

Ingen.

BILAG

Danmarks riges grundlov § 42:

§ 42. Når et lovforslag er vedtaget af folketinget, kan en trediedel af folketingets medlemmer indenfor en frist af tre søgnedage fra forslaget endelige vedtagelse overfor formanden begære folkeafstemning om lovforslaget. Begæringen skal være skriftlig og underskrevet af de deltagende medlemmer.

Stk. 2. Et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, jfr. stk. 6, kan kun i det stk. 7 omhandlede tilfælde stadfæstes af kongen inden udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, eller inden begæret folkeafstemning har fundet sted.

Stk. 3. Når det er begæret folkeafstemning om et lovforslag, kan folketinget indenfor en frist af fem søgnedage fra forslaget endelige vedtagelse beslutte, at forslaget skal bortfalde.

Stk. 4. Træffer folketinget ikke beslutning i henhold til stk. 3, skal meddelelse om, at lovforslaget skal prøves ved folkeafstemning, snarest tilstilles statsministeren, der derefter lader lovforslaget bekendtgøre med meddelelse om, at folkeafstemning vil finde sted. Folkeafstemningen iværksættes efter statsministerens nærmere bestemmelse tidligst tolv og senest atten søgnedage efter bekendtgørelsen.

Stk. 5. Ved folkeafstemningen stemmes for og imod lovforslaget. Til lovforslagets bortfald kræves, at et flertal af de i afstemningen deltagende folketingsvælgere, dog mindst 30 procent af samtlige stemmeberettigede, har stemt mod lovforslaget.

Stk. 6. Forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, normeringslove, lønnings- og pensionslove, love om meddelelse af indfødsret, love om ekspropriation, love om direkte og indirekte skatter, samt love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtigelser kan ikke undergives folkeafstemning. Det samme gælder forslag til de i §§ 8, 9, 10 og 11 omhandlede love såvel som de i § 19 nævnte beslutninger, der måtte være i lovs form, medmindre det for disse sidste ved særlig lov bestemmes, at sådan afstemning skal finde sted. For grundlovsændringer gælder reglerne i § 88.

Stk. 7. I særdeles påtrængende tilfælde kan et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, stadfæstes af kongen straks efter dets vedtagelse, når forslaget indeholder bestemmelse herom. Såfremt en trediedel af folketingets medlemmer efter de i stk. 1 omhandlede regler begærer folkeafstemning om lovforslaget eller den stadfæstede lov, afholdes sådan folkeafstemning efter foranstående regler. Forkastes loven ved folkeafstemningen, kundgøres dette af statsministeren uden unødigt ophold og senest fjorten dage efter folkeafstemningens afholdelse. Fra kundgørelsesdagen er loven bortfaldet.

Stk. 8. Nærmere regler om folkeafstemning, herunder i hvilket omfang folkeafstemning skal finde sted på Færøerne og i Grønland fastsættes ved lov.